

Het houden van Shetland Schapen

Er is niet veel verschil tussen het houden van Shetland schapen of een ander ras.

Deze notities moet u zien als een aanvulling op de algemene eisen voor ontwormen, voeding e.d.

Afrastering

Een normale afrastering moet minimaal een meter hoog zijn. Shetlands zijn levendige dieren en zijn best in staat om over een hek van een meter te springen. Maar alleen als ze er achter zijn gekomen dat ze het kunnen!

Aandachtspunten zijn:

Aanschafkosten.

Onderhoud.

Effektiviteit.

Hoorns. Rammen tussen 4 en 12 weken oud lopen de kans om hun hoorns af te scheuren.

Heggen en afrasteringsnetten

Deze zijn ongeschikt. Door de eerste eten ze zich heen, in de andere blijven rammen vastzitten met hun hoorns.

Schrikdraad

Vaste schrikdraadafrastering (Callagher of Rutland) is uitermate geschikt bij gebruik van vijf draden en een lichtnet- schrikdraadapparaat.

De standaardhoogte van 80 centimeter is voldoende, omdat zelfs rammen de draad niet meer aan zullen raken als ze er een keer een schok van hebben gehad.

Er bestaat geen kans op schade aan hoorns en oormerken. En schrikdraad houdt indringers -honden en mensen(!)- op een afstand.

De wei kan er gemakkelijk mee afgezet worden.

Vidoflex (kunststof met RVS-draad) aan kunststofpalen werkt ook goed, mits een lichtnettoestel en voldoende draden worden gebruikt. Minder geschikt dan vast schrikdraad, omdat de draden slap gaan hangen en de palen niet op hun plaats blijven. Erg nuttig is Vidoflex om dieren klein te zetten of een wei tijdelijk te splitsen.

Het is wel zaak om het schrikdraad goed vrij te houden van begroeiing. Gras moet kort worden gehouden. De draad nooit te dicht tegen een heg aanbrengen.

Op erg ongelijk terrein is het lastig om de aardendraad (de onderste) op de juiste hoogte te houden.

Zit hij te laag dan ontstaat kortsluiting, terwijl de lammeren er onderdoor kruipen als hij te hoog zit.

Vast schrikdraad is het eenvoudigst en het goedkoopst. Kies wel een schrikdraadapparaat met voldoende vermogen. De werking loopt anders te veel terug, als het gras hoog staat.

Voeding

De Shetland knabbelt aan struiken en bomen. Ook is het een graseter. De bomen en struiken waar ze bij kunnen komen knabbelen zij tot op een hoogte van 1,20 meter kaal. Zo hoog kunnen ze reiken op hun achterpoten.

Kleine struiken en bomen leggen het af door ontschorsing. Grotere bomen blijven hiervoor gespaard, maar worden wel aangevreten.

Sommige wilgensoorten kunnen diarree veroorzaken bij daarvoor vatbare en/of gulzige schapen.

Ze eten gras als er niets anders is. Kort gras van een centimeter of twee, drie vinden ze veel lekkerder dan lang.

's-Winters moet u hooi bijvoeren afhankelijk van de natuurlijke voedselsituatie. De hoeveelheid hangt af van de lokatie en van de beschikbare weidegrond.

Om verontreiniging van de wol door hooi te voorkomen, moet u het hooi vanaf een lage plaats voeren. De dieren moeten het hooi niet over zich heen kunnen trekken. Een trog is waarschijnlijk de eenvoudigste oplossing.

U kunt hem zelf maken van multiplex en latten van 50 bij 100 mm. Voor de trog is 60 bij 200 bij 25 cm een prettige maat. Groot genoeg voor 8 schapen. U moet absoluut een rooster over het hooi leggen, anders trekken ze het er uit. Voor het rooster kunt u het beste een betonwapeningsnet gebruiken met mazen van 8 centimeter in het vierkant.

Koop eerst het net en stem de overige maten erop af.

Het omgaan met Shetlands

U zult uw dieren geregeld moeten vangen. Daarom hebt u een voorziening nodig om ze klein te zetten.

Systemen die in de handel zijn voldoen vaak niet aan uw specifieke eisen.

Het eenvoudigst is het gebruik van hekjes. Deze zijn er in alle soorten en maten en van diverse materialen. Ik raad metalen hekjes aan die met een metalen pen aan elkaar gekoppeld kunnen worden.

Er bestaan hekjes die in elkaar grijpen, maar sommige rammen leren ze al snel met hun hoorns op te tillen en ze voldoen alleen goed op een vlakke ondergrond.

Gegalvaniseerde hekjes zijn doorgaans beter van kwaliteit en hebben een langere levensduur. Let bij aanschaf goed op uitsteeksels en scherpe kantjes aan de snijranden.

Er moeten minstens zes stangen zijn. De onderste niet meer dan 10 centimeter van de grond, omdat de lammeren er dan onderdoor kunnen kruipen.

Maak van de hekjes een nes (kleine schaapskooi) tegen het hek, liefst in een hoek. U kunt ze daar indrijven zonder dat de schapen om de nes heen gaan rennen.

Bij een (semi-)permanente nes kunt u de grond het beste verharderen. Kalk en stenen zijn geschikte materialen.

Tweede-hands stoeptegels voldoen goed, omdat ze simpel schoon zijn te houden en er geen afvoerbuizen nodig zijn, zoals bij beton, vanwege de smalle voegen tussen de tegels.

Er zijn twee hoofdmethoden om met schapen te "werken": hond of emmer (met brokken). Heeft u weinig dieren, dan is de laatste methode aan te raden. U moet immers wel een geschikte hond hebben. Bovendien kost het minder aan schapenbrokken dan aan hondenvoer.

Train de schapen regelmatig om in de nes te gaan of u ze wilt behandelen of niet. U kunt er dan zeker van zijn, dat ze erin gaan als u ze daadwerkelijk wilt behandelen. Als ze eenmaal getraind zijn kunt u met weinig brokken toe.

De winter is het beste seizoen om ze te trainen, omdat de dieren dan hongeriger zijn en u ze toch moet voeren. Ik drijf mijn schapen dagelijks in de nes -misschien een beetje veel van het goede- maar je komt problemen vroeg op het spoor en kunt erger voorkomen.

Gezondheidszorg

Er wordt beweerd, dat Shetlands geen rotkreupel of myasis kunnen krijgen. Dit is niet waar. Shetlands kunnen wel degelijk rotkreupel krijgen, maar zij lijken er toch beter tegen bestand te zijn dan andere rassen. Het komt trouwens alleen voor als u er een besmet dier bij zet. Mogelijk komt myasis minder voor bij Shetlands vanwege hun korte, grotendeels onbewolde staart. Ze zijn er echter niet van nature immuun voor. Regelmatig nakijken op parasieten en schoonhouden van de vacht blijft nodig.

Raadpleeg altijd uw veearts bij problemen!

Zoals bij alle gehoornde rassen komen beschadigingen van de hoorn voor bij Shetlands. Scheurt een lam een hoorn gedeeltelijk af, dan is het -naar mijn ervaring- het beste om de afgescheurde hoorn helemaal te verwijderen.

Hij groeit dan doorgaans normaal uit, maar blijft wel korter.

Als u de stomp laat zitten, groeit hij verder uit onder een abnormale hoek.

Misschien kunt u er voor het verwijderen van de hoorn het beste uw veearts bijroepen, vanwege de kans op een slagaderlijke bloeding. Krijgt u hier zelf mee te maken, dan moet u de slagader een minuut of vijftien dichtdrukken om de bloeding te stelpen.

Lammeren

Het fokseizoen van de Shetlands loopt van half oktober tot mei.

Als de ram vanaf eind september bij de ooien loopt, komen de meeste lammeren tussen half april en half mei. Meestal wordt de precieze aflammerdatum vastgesteld door de ram met verf in te smeren. De drachtijd is 145 tot 146 dagen, naar mijn waarneming.

Een gewoon dektuig is te groot voor een Shetland-ram.

Bij kleinere dieren schuurt het bovendien tussen de voorpoten.

Is er een klein aantal ooien, dan werkt het goed om de borst van de ram om de paar dagen in te smeren met een koud-weer-kleurkrijt.

Shetlands lammeren gewoonlijk normaal af zonder hulp. Maar het kan geen kwaad om een cursus te volgen over aflammeren en om de nodige hulpmiddelen -glijmiddel, koordjes, ontsmettingsmiddel etc- klaar te leggen voordat de lammeren zich aandienen.

Bij ooien van twee jaar en ouder komen tweelingen voor. Eerstejaars ooien krijgen meestal maar één lam, maar ook hier komen meerlingen ook voor.

In de weken voor en na de geboorte moeten de moederdieren bijgevoerd worden met krachtvoer.

Een gelijkblijvende dosis van tweehonderd gram per dier vanaf zes weken voor de geboorte is genoeg. De dosis hangt wel af van de algehele voedselsituatie.

Bij het voeren volgens CVB-voedernormen moet u bij Shetlands onder de gangbare norm blijven, omdat primitieve schapenrassen, evenals geiten, binnenvetters zijn, d.w.z. de neiging hebben om vet inwendig en niet onderhuids op te slaan.

Vanwege zijn geringe lengte is het verwijderen van de staart overbodig.

De meeste fokkers kastreten hun rammen niet, want dan groeien zij sneller en meestal kastreer je de verkeerde!

Voor eind september moeten de ram-lammeren van de ooien gescheiden zijn ter voorkoming van ongewenst dekken. Bij goede voedercondities zijn de overbodige rammen dan al slachtrijp.

Scheren van de wol

De wol van primitieve schapen groeit 's-winters trager.

De diameter van de vezel neemt hierdoor af (niet te verwarren met een vergelijkbare afname als gevolg van slechte voeromstandigheden). De zweet- en vetklieren in de huid blijven stoffen uitscheiden en daarenboven kan de fijnere wol gaan vervilten op de plaats waar de groei stagneert.

In de lente, na het aflammeren, komt nieuwe, dikkere wol snel op onder deze laag vette wol. Bij fijnbewolde schapen kan de vacht geplukt worden (to roo) op de grens van de winter- en de lentewol.

Het gaat de ene keer makkelijker dan de andere. Maar als het lukt dan blijven vaak de dikkere vezels achter en daardoor verbetert de kwaliteit van de vacht.

Het valt niet mee om de vacht in een keer te plukken. Over het algemeen moet het stukje bij beetje gebeuren.

Het scheren moet bij voorkeur gebeuren op de grens van winter- en lentewol. Met een handschaar of tondeuse is dit makkelijk te doen.

Als de wol onder de overgang wordt geschoren, dan breken de vezels bij het kaarden daar af en de wol onder de overgang raakt verloren.

Het tijdstip van scheren is daarom uiterst belangrijk voor de kwaliteit van de vacht.

Dit tijdstip is per dier verschillend. U moet per geval bepalen of de vacht optimaal is. Om niet steeds op een ander te moeten terugvallen kunt u het beste zelf leren scheren.

Rammen

Shetland-rammen hebben de naam lastig te zijn. Dit kan wel waar zijn, maar er komen ook bijzonder handelbare exemplaren voor.

Er zijn een paar simpele regels:

Behandel een ramlam of ram nooit, maar dan ook nooit, als een troeteldier. Dat is het begin van alle ellende. Als de ram de indruk krijgt dat u zijn vriendje bent, wordt u er ook naar behandeld, spelen en vechten inbegrepen!

De afkomst speelt ook een rol. Temperament is tenminste deels vererfd.

Kalm en met gezag optreden werkt het beste. Laat u niet verleiden om met hem te gaan spelen. U kunt beter weggaan als het dier blijft aandringen.

Laat een ram bij andere rammen of hamels lopen, als u hem niet bij de ooiën laat.

Een hopeloos geval kunt u beter opruimen voordat hij schade aanricht.

Ramlammeren zijn veel makkelijker te hanteren dan volwassen rammen. Zij hebben nog niet zoveel kattenkwaad kunnen leren en vaak bent u veel sterker dan zij.

Tegen een ramlam pleit, dat hij in het tweede jaar dikwijls sterk veranderd. Daarom kunnen zij voor die tijd ook niet worden goedgekeurd. Uw aardig ogende ramlam kan best totaal veranderd zijn tegen de tijd dat hij volwassen is.

U moet een ram trainen om met een halster of een halsband te lopen of hem bij de hoorns vast te houden. Mijn voorkeur gaat uit naar het halster of het vasthouden van de hoorns. Rammen hebben er soms een handje van om met hun kop naar opzij te slaan en daarbij een knieschijf pijnlijk te raken.

Als u de ram steeds bij de oaien houdt, moet hij in een apart hok gezet worden. Anders eet hij hun eten op en valt hij u lastig als u met de oaien werkt. Een week of twee voor en na het aflammeren moet u hem ergens anders stallen, want dan kan hij niet achter de oaien aanzitten. Ook kunnen de lammeren zich na die periode uit de voeten maken als hij zich over hen doet gelden.

Met de ram permanent bij de oaien kunnen er zich op ieder willekeurig moment lammeren aandienen. Soms raken oaien meteen na het aflammeren tochtig. Zijn ze de eerste keer niet gedekt, dan volgt overdekken.

Halster training

Schapen zijn een stuk makkelijker te verplaatsen als ze ook maar een beetje getraind zijn met een halster.

Op een show is het onmisbaar.

John Holmes, een lid van de Shetland Sheep Breeders Group, bedacht de volgende techniek, die werkt bij alle dieren:

De belangrijke eerste stap

Doe het dier het halster aan en bind hem zorgvuldig aan een ring of een rail in een muur. NIET aan een paal!

Laat het volkomen alleen (wel een oogje in het zeil houden dat het schaap zich niet ophangt!), totdat hij het opgeeft en rustig blijft staan. Dit kan, afhankelijk van het dier, een paar minuten tot een uur duren.

De bedoeling is dat het dier ondervindt, dat het niet weg kan komen als het is gehalsterd.

De tweede stap

Leer het dier lopen aan het halster.

Een beetje chantage met schapenbrokken helpt hierbij. De rest is kinderspel als het eenmaal op bevel of na een rukje aan het touw gaat lopen. Vervolgens moet u het schaap leren om in de juiste houding te gaan staan of zich te laten onderzoeken.